

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

De toekomst is reeds begonnen

(Handelingen 2)

Pinksteren is het feest van de wereldwijde oogst. Het heil gaat naar alle volken; grenzen worden overschreden - al wie de Naam des HEEREN aanroept zal behouden worden.

Alle volken zullen de HEERE aanbidden - met Pinksteren worden oude beloften ingelost: de volken zullen naar Sion komen om de HEERE eer te bewijzen, zie bijvoorbeeld Jesaja 2 en Zacharia 14.

Het heeft er alle schijn van dat op de pinksterdag inderdaad de volken naar Jeruzalem zijn gekomen. We kennen allemaal die lange rij namen van volken: Parthen, Meden, Elamieten, inwoners van Mesopotamië enz. enz. Uit alle volken onder de hemel zijn er mensen gekomen naar Sion.

Maar zijn dat nu pure heidenen? Zijn dit nu de mensen waar in de oude beloften over gesproken werd?

Stel nu dat het pure heidenen waren, op de pinksterdag... dan moet het toch tot b.v. Petrus zijn doorgedrongen dat die massale toevloed in de eerste dagen na Pinksteren overduidelijk toonde dat het heil ook naar de heidenen mocht gaan. Maar waarom zou deze zelfde Petrus dan nog een uitvoerig visioen moeten ontvangen (zie Hand. 10-11)?

In Hand. 2 staat dan ook met zoveel woorden dat het niet om pure heidenen ging maar om joden. 'Nu waren er joden te Jeruzalem woonachtig, vrome mannen uit alle volken onder de hemel...' De pinksterdag wordt in eerster instantie in joodse kaders getekend.

Wat waren dat dan voor joden? Velen waren deels door ballingschappen deels door de handel over de gehele toenmalige wereld uitgezwermd.

Deze joden in de verstrooiing (= diaspora) probeerden met de grote feesten in Jeruzalem te zijn. Een diep verlangen bij velen onder hen was om straks rond de heilige stad begraven te worden; wanneer ze de leef-

DOOR
W. BORGdorFF
DOORN

tijd daarvoor hadden (of reeds vroeg hun schaapjes op het droge) dan kwamen ze in of bij Jeruzalem wonen; kochten daar een stukje grond als dodenakker (vgl. de aankoop van Sara's graf: in je dood deel hebben aan de vervulling van de land-belofte Genesis 23). Zo'n akker had b.v. Barnabas (Hand. 4 vs 37), en ook Simon van Cyrene zal tot deze categorie joden gerekend mogen worden (zie Markus 15 vs 21).

Lukas laat in zijn beschrijving van het gebeuren op de pinksterdag uitkomen dat met name deze joden betrokken werden bij dit grote heilsfeit. Daar zit achter dat de weg waarlangs het heil tot de einden der aarde komt een weg is juist via deze mensen. We lezen immers keer op keer van de grote apostel der heidenen Paulus dat hij telkens eerst contact zoekt met de joden in de verstrooiing, door hun synagoge op te zoeken. Ze zijn een onmisbare schakel naar de pure heidenen. Dat hangt hier mee samen dat deze joden enerzijds vertrouwd waren met de heilige Schriften, en anderzijds uit eigen ervaring wisten dat in andere culturen dan die van Palestina het geloof ook telkens een andere vorm kreeg. Zij zagen zich geplaatst voor de opdracht het geloof in de God van Israël ge-

stalte te geven in een vreemde (soms opvallend vijandige) omgeving. Juist dat laatste kon een belangrijk herkenningspunt voor christenen uit de heidenen vormen. Daarom eerst naar de synagoge: langs die schakel konden pure heidenen gemakkelijker worden bereikt. Deze 'taktiek' dienen we een serieuze plaats in onze zendings- en evangelisatiepraktijk te geven: inschakeling van vertrouwde en/of herkenbare tussenpersonen... Het boek Handelingen toont ons dikwijls van die typisch kleine stapjes: van de jood die altijd in Palestina had gewoond naar de jood die buitenslands vertoefde, naar de kring van belangstellenden rond de synagoge (godvrezenden en verdeders van God), dan naar de pure heiden. De weg waarlangs het heil naar alle volken gaat is dus mede-bepalend voor de manier waarop Lukas het gebeuren op de pinksterdag weer-geeft.

Maar er is tegelijk ook gedacht aan het doel van de triomftocht van het evangelie: dat alle volken de HEERE zullen dienen en daartoe naar Sion komen om de God van Israël te dienen: daarom worden de eerst-betrokkenen bij de uitstorting van de Heilige Geest niet zomaar joden genoemd, maar uitdrukkelijk vermeld als 'vrome mannen uit alle volken onder de hemel'. (Het valt te overwegen deze opmerkelijke aanduiding van joden ook tot gelding te brengen bij Openbaring 7 vs 9 vv; dan lezen we daar twee keer over Israël, de tweede keer met een 'dubbele bodem': de heidenen, die via Israël bereikt worden).

Inhoud

- 153 Ds W. Borgdorff,
De toekomst is reeds begonnen.
- 154 Ds H. J. van der Kwast,
Doleantie-herdenking
- 154 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 155 Prof. dr S. U. Zuidema,
Wij zwijgen niet langer
- 156 Drs C. J. Klop (CDA),
Grenzen van het compromis

M. Leerling (RPF),
Niet het compromis, maar
getrouwheid brengt zegen

G. J. Schutte (GPV),
Een baken in zee
- 158 Drs P. J. van Kampen,
Eens of steeds opnieuw
Ib God in ons

Het verslag van Lukas over Pinksteren laat geen misverstand bestaan over de zeer doelmatige aanpak van de evangelieverkondiging; het laat bovenal uitkomen dat de gang van het evangelie niet te stuiten is: het evangelie bereikt onweersstaanbaar het doel dat God heeft: dat alle volken Hem zullen aanbidden. Die toekomst is zeker: zover komt het, zonder enige twijfel. Kijk maar naar dat grandioze begin: uit alle volken onder de hemel zijn ze gekomen om de God van Israël te aanbidden.

Pinksteren: de toekomst is reeds begonnen!

Jaarvergadering „Opbouw”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden op **ZATERDAG 24 MEI** a.s. in de Jeruzalemkerk te Utrecht. De vergadering begint te 10.30 uur. De kerk is open vanaf 10.00, zodat u voor de aanvang der vergadering nog 'n kopje koffie kunt drinken.

In de morgenvergadering, die voor ieder toegankelijk is, zal drs W. G. Rietkerk spreken over het onderwerp „Christelijke toekomstverwachting”.

Het Bestuur

Doleante-herdenking

Op vrijdag 19 april is in de Keizersgrachtkerk in Amsterdam in een bijeenkomst, georganiseerd door het comité herdenkingen, de Doleantie van 1886 herdacht.

Niet ten onrechte werd deze herdenking in het Ned. Dagblad gekarakteriseerd als een begrafenis van de Doleantie.

Het was te verwachten dat de liederen van lof en dank niet zo luid zouden klinken als bij de herdenking in 1936.

Alleen de stijl en retoriek van de spreker herinnerde aan de dagen van weleer.

Het was prof. dr I. A. Diepenhorst die op uitnodiging der herdenkingsrede hield.

Herinnerd werd aan de vraag door wijlen K. H. Miskotte gesteld: **Was de Doleantie uit God of uit de mensen** en het bekende antwoord: **uit de mensen**. Hoewel de spreker oog had voor de positieve dingen in de Doleantie en respect toonde voor het werk van A. Kuiper klonk in zijn spreken veel reserve door; hij wilde de Doleantie niet een Reformatie noemen.

Nu schreef ik al dat we in deze dagen van „Samen op weg” geen lofrede op de Doleantie konden verwachten, maar dat het zo magertjes zou worden had ik toch niet verwacht.

Ik ga niet opnieuw spreken over wat ik in een vorig artikel de zegen op het werk van afgescheidenen en dolerenden heb genoemd, maar wil nader ingaan op de vraag van Miskotte, die zoveel indruk op de spreker en vele anderen heeft gemaakt. In het jaar 1936 kwam een gedenkboek uit onder de titel: **De Reformatie van 1886**. Dr K. H. Miskotte maakte uitvoerige kanttekeningen bij dit boek. Hoewel dr Miskotte enige neiging voelt zover mogelijk mee te gaan met de gereformeerden in hun dankbaar herdenken is dit hem niet mogelijk. We lezen op pag. 59 (Om de waarheid te zeggen, Kampen 1971):

„Maar dit alles... wordt ons onmiddellijk uit handen geslagen door de titel van het gedenkboek: de **Reformatie van 1886**. Kijk daarmee is het op slag uit! En waarschijnlijk is dat maar goed ook, hoewel het ons bitter smaakt. De zaak is deze dat wij daarmee gesteld worden voor een soortgelijke vraag als Jezus eens de farizeeën en schriftgeleerden stelde: de doop van Johannes was die uit de hemel of uit de mensen? Daar is geen ontkomen! Of zullen we ons in een blanco-houding stellen, in een zwevend evenwicht, ons hullen in een air van diepzinnige onbeslistheid? of, zijdelings blikken wer-

DOOR H. J. VAN DER KWAAT HEERDE

pend naar de mensen, overleggen: indien wij zeggen uit de hemel, dan zullen zij zeggen, waarom hebt gij dan niet in onze beweging geloofd? en indien wij zeggen uit de mensen, dan vrezen wij de machtige vromen (die een mens tegenwoordig zeer vaardig zijn carrière kunnen vernietigen), want die houden Kuiper allen voor een profeet en de actie voor een... reformatie? Zullen wij dus zeggen: wij weten het niet, en afdrupend morren over een zo impertinente vraag als in de titel: de Reformatie van 1886 ligt opgesloten? Dat zij verre! Wij kunnen deze vraag, deze uitdaging niet anders beantwoorden dan met een helder

en beslist: uit de mensen! — hoort ge dat goed: voor dit dilemma gesteld antwoorden wij: wij geloven van dat werk Gods niets, geen syllabe! Ware het anders, hoe zouden wij dan in de oude kerk der vaders kunnen blijven”.

Het is een lang citaat, maar we wilden de schrijver niet te veel onderbreken. We hebben dr K. H. Miskotte uit zijn boeken leren kennen als een eminent geleerde, die in een prachtige stijl diepe gedachten weet te vertolken. Helaas vinden we zijn grandeur in deze kanttekeningen niet terug.

Wanneer op pag. 82 te lezen staat: De Doleantie heeft een mens-type gekweekt dat burgerlijker is dan de franse rentenier is het moeilijk de diepe zin hiervan te vatten, maar goed, in de hitte van de strijd valt er wel eens een woord. Over Kuiper wordt op pag. 74 gezegd: Deze athletische geest heeft het doel van zijn strijd bereikt: hij had gevoegelijk een gedenkboek kunnen uitgeven, getiteld: **Mein Kampf**.

Bij geruchte is mij ter ore gekomen dat de schrijver niet zo gelukkig was met de herdruk van zijn kanttekeningen uit het jaar 1936.

Dit neemt helaas niet weg dat in het jaar 1971 deze „opmerking” over de man, aan wie ons volk zoveel te danken heeft, staat te lezen in een uitgave van Kok in Kampen.

Ik heb er grote moeite mee dat de vraagstelling uit dit werk van Miskotte zo'n rol speelde

in de rede, gehouden ter herdenking van de Doleantie door de Gereformeerde Kerken in ons land.

Is het dankbaar nageslacht in deze kerken uitgestorven.

We zouden de vraag: „**uit de hemel of uit de mensen**” kunnen terugkaatsen en vragen: **was de schorsing van 80 leden** van de Amsterdamse kerkeraad door dr G. J. Vos (die naar I. A. Diepenhorst meedeelt Kuiper haatte, zie Trouw 19 april j.l.) uit de hemel of uit de mensen. En laten we niet vergeten de schorsingen en andere maatregelen tegen de afgescheidenen in 1834.

Als synoden spreken of schorsen dan spreekt men toch in naam van de Koning van de kerk.

In Hervormde kringen leeft weinig besef van wat het voor ambtsdragers betekent geschorst en afgezet te worden.

In onze kerken hebben wij helaas de meeste „ervaring” — 1944-1947 — en wij weten wat het is om door kerkelijke vonnissen te worden getroffen.

Maar door alleen de bal terug te kaatsen komen we niet verder in de zaak die aan de orde is.

Het is de vraag of we ooit verder komen.

De toorn van dr Miskotte is gewekt door het woord **Reformatie**.

Dr Diepenhorst heeft de pijn voor de Hervormde broeders en zusters wat weggenomen door te stellen dat de Doleantie geen reformatie was.

Grote eer

In de krant die op koninginndag verscheen, las ik dat br H. van Tuijl een koninklijke onderscheiding ontving en dit als ouderling van de Nederlands Gereformeerde Kerk in Gameren. Dit laten we niet zo maar passeren. Ik denk dat ik br. v. Tuijl namens alle lezers van Opbouw feliciteren mag, al kent niet iedereen hem. De motivering van deze onderscheiding ken ik niet. Misschien is hij al een halve eeuw ouderling. Hij was er altijd. Ook vaak op de regionale vergaderingen. Hij zei niet veel, maar hij was er; trouw. En dat hij nu in de kerken geëerd is en de kerken geëerd zijn in hem, dat staat me bijzonder aan. Want er behoort wat toe om trouw te zijn in Gameren. Het is nu niet bepaald een gemeente die op de jeugd inspiratief werkt. Je zou zeggen: is de Geest hier nog? Ze zingen daar in Gameren de oude berijming op noten die allemaal even lang duren. De gemeente is

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

zeer klein. Ze zijn rijk met een historisch kostbaar orgel van Moreau Jr. en het kerkje wordt goed onderhouden. Maar het lijkt erop alsof de tijd daar heeft stilgestaan. Toch behoort ook Gameren erbij en daar is uitdrukking aan gegeven in die koninklijke onderscheiding. Nu moet br. v. Tuijl niet verder lezen, want ik ga me kwaad maken. Niet op hem, maar op het asociale systeem dat inzake de lintjes nog steeds toegepast wordt. Br. v. Tuijl kreeg nl. de gouden medaille, verbonden aan de orde van Oranje Nassau. Hij werd dus niet echt „ridder”. Wat steekt hierachter? Is de

maatschappelijke positie van br. v. Tuijl te gering? Ik dacht overigens dat hij een groot tuindersbedrijf had. Maar hij is geen dominee! Als je dat bent, kun je „ridder” zijn. Daar zal het 'm wel op vastzitten. Er is al heel lang over gepraat, om het asociale karakter van het decoratiestelsel weg te nemen, maar 't kan nog jaren duren voordat het zover is. Ik denk, dat de koningin maar moest laten weten dat ze geen lintjes meer geeft totdat de herziening plaatsgevonden heeft. Je zult zien, hoe gauw de ambtenaren en de kamercommissies dan met voorstellen komen, want zolang de zaak bevroren is, krijgen zij óók geen lintje.

En toch zijn we blij, dat in onze kring een ouderling onderscheiden werd. Als ouderling. We hadden nu een landelijke vergadering, die door een ouderling werd voorgezeten en er zat nog een ouderling in het modoramen. Het is bij ons geen domineeszaakje. Laten we 't zo houden.

met alle ongerechtigheid en een beetje zonde is ook zonde. Anderen zeggen, dat het altijd nog beter is mee te helpen het ergste kwaad te keren dan toe te zien hoe anderen een regeling treffen die rechtstreeks ingaat tegen Bijbelse normen.

Ik meen dat beide antwoorden onvoldoende zijn. Het maakt nogal verschil wat er bij een mogelijk compromis op het spel staat. Als het gaat om de mate van commerciële invloed op ons omroepbestel zijn er andere zaken aan de orde dan bij een wetsvoorstel tot legalisering van euthanasie.

Bovendien zijn we niet alleen verantwoordelijk voor de inhoud van een door ons aanvaard compromis, maar kunnen we ons ook niet onttrekken aan de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van het verwerpen van een compromis. Die gevolgen zullen we bij onze oordeelsvorming moeten betrekken.

Er is geen handboek waarin de grenzen van het compromis voor alle gevallen zijn aangegeven. Dat wil niet zeggen, dat we op dit punt in het duister moeten tasten. Gods Woord is ons ook hierbij tot een licht op ons pad.

Een eerste voorwaarde is, dat we bij het aangaan van een compromis het uiteindelijke doel van de christelijke politiek in het oog houden, te weten de inrichting van de openbare samenleving overeenkomstig de normen van de Heilige Schrift. Bij een compromis moeten we met minder genoegen nemen dan gewenst en nodig is. Dat mindere moet dan wel een stap zijn in de richting van ons doel. Een compromis moet ook geen verhindering vormen om mettertijd verdere stappen naar dat doel te kunnen zetten. Als de christelijke politiek zo compromissen sluit is ze voluit christelijk bezig.

Natuurlijk mag een compromis er nooit toe leiden, dat mensen er door tot zonde zouden worden gedwongen. Daar mag overheids-handelen nooit toe leiden (Hand. 5 : 29). Ook moet een compromis worden afgewezen indien daardoor de mogelijkheid wordt geboden het leven van een (ongeboren) mens te beëindigen. Een compromis kan niet bestaan uit het instemmen met de dood van b.v. 3000 in plaats van 6000 mensen per jaar. Het ambt van de overheid is alles te doen wat in haar vermogen is alle 6000 te redden.

Laten we niet onderschatten wat het betekent als de christelijke politiek toch zo'n compromis sluit. We kennen de gang van zaken rond de abortus-wetgeving. Een wet die tot stand kwam met steun van CDA en VVD. Steun die soms met pijn in het hart en uit vrees voor het verdergaande alternatief van links werd gegeven.

We moeten nu constateren, dat de wet geen belemmering vormt voor de toepassing van abortus. Een effect is wel, dat de weerstand onder christenen tegen abortus-provocatus sterk is afgenomen. Het gaat immers om een zaak die door christelijke politici is mogelijk gemaakt? Hoe niet-christenen reageren blijkt wel uit vergoelijkende reacties op een weerzinwekkende moord op een baby in een Haags ziekenhuis.

Een ander gevolg is, dat de partijen die het „compromis” steunden sedertdien aan de kant staan in de strijd ter bescherming van het ongeboren kind. Zo kreeg een motie van schrijver dezès om te voorkomen dat abortus kosteloos zou worden niet meer dan negen stemmen. Pogingen om het aantal abortusvergunningen zo beperkt mogelijk te houden kregen slechts steun van de kleine christelijke partijen.

Het GPV laakt het niet in anderen als zij compromissen sluiten en wil er zelf ook verantwoordelijkheid voor dragen. Maar er zijn grenzen. Voor vandaag betekent dat o.m., dat het onder geen beding zal instemmen met legalisering van euthanasie, ongeacht of het gaat om een verstrekkend voorstel van D '66 of om een proeve van de regering, die de deur op een kier zet.

Het schip (van de abortus) op het strand is een baken in zee!

G. J. SCHUTTE, Zeist

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerk

Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen. Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen met het bureau van de Stichting: Kooikerseind 88, 3995 BR Houten, tel. 03403-77071, vragen naar Mw. Anita Godschalk. Bij afwezigheid kunt u uw boodschap inspreken op het antwoordapparaat of verzoeken terug te bellen voor het maken van een afspraak.

Eens of steeds opnieuw?

IIb. God in ons

Zoals de belichaamde ziel in dit lichaam geleidelijk van kinderjaren overgaat naar jeugd en ouderdom, zo gaat ze bij de dood naar een ander lichaam over. Een zelfverwerkelijkte ziel raakt door zo'n verandering niet uit haar evenwicht.

Ghagavad Gita II, 13.

Wie zich niet van streek laat brengen door het drievoudig leed, wie in gelukkige omstandigheden niet opgetogen is en wie vrij is van gebondenheid, vrees en woede, wordt een wijze van standvastige geest genoemd.

Wie zonder bindingen is, wie zich niet verheugt wanneer hem iets goeds overkomt, noch treurt wanneer er iets kwaads geschiedt, is hecht verankerd in volmaakte kennis. Wie – zoals een schildpad zijn ledematen intrekt onder zijn schild – in staat is zijn zinnen af te wenden van wat ze prikkelt, wordt geacht zich waarlijk in staat van kennis te bevinden.

Bhagavad Gita II, 56-58.

Fragmenten

De vorige keer hebben we aandacht gevraagd voor het cyclische karakter van het Oosterse denken over de geschiedenis van mensheid en van enkele mens. Ook is het begrip 'Karma' gevallen, de opvatting dat er van ieders leven — en van ieders levens — een soort 'score' wordt bijgehouden. Beide aspecten hebben rechtstreeks met ons thema van Reïncarnatie te maken.

Toch is dit natuurlijk nog maar uiterst weinig. Zó complex en zo verwarrend zijn deze religies voor ons Westerlingen/Christenen, dat we vooraf moeten zeggen dat ook de nadere toelichting in dit artikel nauwelijks „het oppervlak afkrabt” van die enorme denk- en ervarssystemen die het Hindoeïsme of Boeddhisme vormen. We hebben het hier slechts over fragmenten. Dat iedere lezer dat tevoren bedenke! „A little learning is a dangerous thing”.

Brahman, het Absolute

Het besef dat je met iets ongehoord „reusachtigs” bezig bent is het sterkst, wanneer je het als buitenstaander gaat hebben over de Hindoe-godsopvatting. Hoe gevaarlijk zo'n opmerking ook kan zijn, ik meen dat in de visie van 'god' zoals de Hindoes die hebben zo'n andere godsopvatting tot ons komt dat die nagenoeg totaal onverbindbaar is met wat de Here ons in Zijn Woord aangaande Zichzelf heeft geopenbaard.

Mag ik een ogenblik die Openbaring tot een aantal (filosofisch of tenminste levensbeschouwelijk aandoende) stellingen verwerken, dan kunnen we zeggen dat God — onze God — een Persoon is; Hij kan zijn oor

DOOR P. J VAN KAMPEN ZEIST

tot ons gebed neigen, Hij kan zijn oog gericht houden op ons kleine leven, Hij wil gebeden zijn, Hij kan antwoorden. Ga maar door. Hij is de Schepper, Hij staat aan het begin van deze aarde/dit heelal. Hij is van vóór dit heelal; Hij is de Eeuwige, de Almachtige. Alleen al op een paar van die elementaire punten weerspreekt de Hindoe-visie op Brahman, de Eeuwige, de Absolute, nagenoeg alles wat hier is gezegd. Inderdaad, Brahman is eeuwig en almachtig. Niettemin, Brahman is persoonlijk en onpersoonlijk en hij staat niet op dezelfde wijze tegenover (en buiten) zijn eigen schepping. In het Hindoeïsme is er geen moment waarop het heelal — het Al — n'et bestond. Het Al is niet gemaakt door een Schepper-god, het Al is God! Brahman is het totaal van al het zijnde. Hij omvat, hij is, alwat is. En omgekeerd, alwat is maakt deel uit van hem. De mensen, maar ook de dieren, de bomen en planten, de dingen. Er is uiteindelijk niets dat niet tot Brahman hoort.

Konsekwenties

Een paar konsekwenties moeten — kort — worden genoemd. In de eerste plaats, als alles wat is tot Brahman behoort, dan neemt de mens binnen het geheel van de (niet-geschapen) werkelijkheid géén unieke positie in. Hij en zij kan niet zo maar zonder meer tot „Beeldrager Gods”, tot 'kroon op de

De Amsterdamse kerkeraad, (de door G. J. Vos c.s. geschorsten) die de band met de synodale organisatie van 1816 had doorgesneden, schreef echter boven de kennisgeving aan de gemeente: **Bericht van Reformatie**.

Nu blijft de vraag: Wat ver-

staan we onder reformatie.

Moelijker wordt het wanneer bij het woord reformatie gesteld wordt „uit de hemel of uit de mensen”.

Wie op een vraag ingaat dient eerst na te gaan of die vraag goed gesteld is.

Hierover een volgend keer.

Wij zwijgen niet langer

Ze waren allen geteld. Op de pinksterdag. Honderd en twintig man. En de vrouwen ontbraken er niet.

En die allen begonnen te spreken. Niemand niet.

Want ze waren vol van de Heilige Geest. De Geest van Christus. Die drééf hen. Die opende hun lippen door Zijn kracht. Zij hadden de Geest van Christus gekregen. En zagen toen deze wereld en haar geschiedenis, de mensen en hun lot als met de ogen van Christus, als vanuit Zijn Middelaarshart. En spraken toen van Zijn kruis en opstanding. Zijn hemelvaart en Zijn toekomst. Ze spraken toen van de zaligheid.

Dat is al een wonder, nl. de harten van deze mensen leefde één naam: de naam van Jezus. Van Christus, Die niet mislukt was aan het kruis, en Die niet mislukken zal, maar Die de gave van de Heilige Geest schenkt. Zij zagen Hem. Toen spraken ze van Hem. Ze konden niet langer zwijgen.

Zij allen. En niet één van hen had theologie gestudeerd, en niet één van hen had zich gespecialiseerd in een zendings- of evangelisatie-centrum, en niet één van hen had een opleiding in rhetorica genoten. Neen, maar: allen hadden zij de Heilige Geest ontvangen.

Wat een féést! Dat 't dan gaat. En dat 't dan lukt. En dat 't zwijgen dan door allen verbroken wordt.

Pinksterfeest, dat betekent: Wij zwijgen niet langer. En delegeren wij deze taak, dit feest ook niet aan anderen. De kerk kan dit niet van mij overnemen. En de dominee ook niet. Maar wij treden zelf naar voren. Wie de Heilige Geest ontvangen heeft, die spreekt.

Welk een feest. Geen élite in de kerk. Want geen stomme kerkleden, geen achteruitgezette kerkmensen, geen tweederangs-christenen, wie niet mee spreekt, wie niet mee doet, die viert geen pinksterfeest.

Er hoeven geen dode leden van de kerk te zijn. Dode leden van de kerk? Dat is sinds de pinksterdag iets abnormaals. Iets onbehoorlijks. En goede bijlopers en gewillige meelopers en zoetsappige ja-knikkers... dat is abnormaal. Dat mag niet. Dat kan niet in Christus' kerk. Christus' Geest daalde op hen neer. En terstond begonnen zij allen te spreken. En tegenvoor-

dig? Waar beginnen, ja waar eindigen talloze „christenen” tegenwoordig mee? Met alles, behalve met te spreken. Met piekeren, met studeren, met bezinning, met bekommerdheid, met het scheppen van problemen, met worstelen, met spanning, met het niet meer te weten, met bezig te zijn met zichzelf, en overhoop liggen met zichzelf, met problemen, die vooral niet mogen worden opgelost. Doch op de pinksterdag, toen raakten ze niet over zich-

(Stellingen bij de lezing voor de jaarvergadering van Opbouw op zaterdag 24 mei a.s.)

ZAL DE WERELD VERGAAN ?

Stelling 1. De film „De dag waarop de wereld verging” en de popgroep „Doe Maar” met 'Als de bom valt' zijn aanwijzingen van een ondergronds doemdenken, als het gaat over de toekomst van onze wereld.

Stelling 2. Al in het jaar 1000 kwamen christenen bijeen op een hoge bergtop in Italië om daar het einde van de wereld te verwachten. Het lijkt wel alsof het een bewijs is van ernstig christelijk geloof als wij de ondergang van deze wereld verwachten.

Stelling 3. Er zijn veel plaatsen in de Schrift die dit **lijken** te bevestigen. Lees Matth. 26 : 33, Hebr. 12 : 26, 2 Petrus 3 : 10. Nadere bestudering van die plaatsen leiden ons tot een andere conclusie.

Stelling 4. De beelden in het N.T. voor de crisis waar deze wereld doorheen moet om te worden zoals God het wil, zijn beelden die spreken van een „continuïteit in discontinuïteit” (H. Berkhof), zoals het verwisselen van een kleed (Matth. 26), de zifting (Hebr. 12), de loutering van het zilver (Mal. 3) en de reiniging door het vuur (1 Cor. 3).

Stelling 5. Het Noachitisch verbond is in de Schrift de vloer waarop het Abramitisch verbond is opgetrokken.

Stelling 6. De voorstelling van een wereldbrand is van Stoïcijnse — niet-christelijke oorsprong.

Stelling 7. De aarde zal niet vergaan, maar een metamorfose, een gedaanteverandering ondergaan. De moderne natuurkunde helpt ons aan beelden om deze toekomst beter te verstaan.

W. G. Rietkerk

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

wereld! Zijn Geest komt in de Zijnen, om de wereld te werven, te winnen, te redden. Om haar toe te roepen: „Wordt behouden!”.

Voortaan gaan degenen, die met de Geest van Christus gezalfd zijn, zondag's naar de kerk, omdat ze zes dagen van de week de wereld in moeten. En dan zeker willen zijn van hun allerheiligst geloof. En het Pinksterevangelie waarschuwt ons: Wees niet zo met uzelf en met uw kerk bezig, dat ge er de wereld om vergeet. Geef niet al uw tijd en al uw kracht, om 't wapentuig der christenheid zo perfect te maken, dat ge geen tijd en geen krachten meer zoudt over hebben om er mee de wereld in te gaan.

Zorg er voor, dat de wereld weet heeft van u. Dat ze niet van u af komt. Val haar lastig, vraag haar aandacht, en wees haar een slag voor. Laat u niet in de defensie dringen, maar wees verzekerd van de hulp van de Heilige Geest, Die u leidt tot het spreken naar buiten, tot de goede belijdenis. En roep 't uit aan alle stranden.

Hoe konden de discipelen dat zo plotseling? Gisteren en een maand te voren nog allen op de vlucht geslagen, en, als ze wat zeiden, zeiden ze wat verkeerd, loochenden zelfs hun Heiland. Dat is nu juist het mysterie van het Pinkstergebeuren. Ons pinksterfeest! Niet, dat zij perfecte mensen waren geworden, hyperbekwaam, slagvaardig, en meester op alle wapenen en in alle situaties. Maar wel, omdat Christus' kracht in hun zwakte niet minder tot vervulling, tot volheid kwam. Want: deze Jezus werkt voortaan mæ!

Toen.

En nu!!

Totdat Hij wederkomt!

Alle dag feest van het verbroken zwijgen. Van 't: 'k Heb geloofd, en dáárom spreek ik.

S. U. Zuidema

(Overgenomen uit Nieuwe Haagsche Courant van 27-5-1953.

Nog een paar dagen en de Nederlandse bevolking mag weer haar stem uitbrengen. Op 21 mei worden de nieuwe leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal gekozen. Ook de lezers van Opbouw zullen dan hun stem uitbrengen. Maar op welke partij, op welke volksvertegenwoordiger? Niet iedereen zal het gemakkelijk hebben met het maken van een verantwoorde keuze. Moet je kiezen voor een grote christelijke partij, of voor één van de kleinen? Aan (vertegenwoordigers van) drie partijen heeft de redactie gevraagd iets te schrijven over de grenzen van het compromis. Politiek bedrijven is een zaak van compromissen (willen) sluiten. Maar waar is de grens? Denk aan abortus-provocatus, aan euthanasie, aan emancipatie, etc., Misschien wordt u geholpen door het lezen van deze drie bijdragen. We plaatsen de artikelen in alfabetische volgorde: drs C. J. Klop namens het CDA, M. Leerling namens het RPF, G. J. Schutte namens het GPV.

Grenzen van het compromis

Compromissen zijn in een land met een meerpartijensysteem, waarbij niemand de meerderheid bezit, onmisbaar. Ook het verkeer tussen mensen onderling laat zich zonder bereidheid tot geven en nemen niet denken. Het leven zou onleefbaar worden. Compromissen sluiten kan als functie hebben het opheffen van de stagnatie die het gevolg is van een voortslepend conflict. Door een compromis wordt een weg geopend waarlangs het weer mogelijk wordt verder te gaan. Het compromis met als functie iets van het bevrijdende gebaar, dat uitzicht biedt in vastgelopen verhoudingen.

Compromissen komen niet vanzelf tot stand. Wil men in staat zijn een compromis naar behoren te sluiten, dan veronderstelt dat de bereidheid ook met rechten en opvattingen van anderen te willen rekenen. Het is als oirbaar en zinvol te beschouwen elkaar, in het trachten een compromis te vinden, te overtuigen, om herrijking van argumenten te vragen, waardoor de mogelijkheid ontstaat elkaar tegemoet te komen, elkaar ook te vinden. Alleen als dat zo is, kan er een synthese van overwegingen en doelstellingen ontstaan die beide partijen op een ander, een hoger vlak brengt. Zeker dan zal het compromis als verrijkend worden ervaren. Compromissen zijn dus geen koehandel, dat houdt geen stand.

De grenzen van het compromis liggen daar waar aan fundamentele principes van één van beide partijen afbreuk zou worden gedaan. Dat is de hoofdregel. Een secundair criterium is voorts dat de situatie na het compromis een beter uitgangspunt voor verder beleid biedt, dan daarvóór het geval was. Dit tweede criterium speelde, na het hoofdcriterium, een rol bij het compromis dat het CDA in 1981 met de VVD sloot over de abortuswet. De nieuwe wet bood betere mogelijkheden voor rechtshandhaving dan de ordeloze oude toestand.

Bij het aangaan van dergelijke compromissen speelt bij het CDA bovendien het standpunt een rol dat het uitoefenen van invloed op de wetgeving, ook al leidt dit soms langs de grenzen van het aanvaardbare, de voorkeur verdient boven het met vermeend schone handen aan de kant gaan staan. Men is immers ook dan verantwoordelijk voor de gevolgen van zijn daden, welke in feite tot een onaanvaardbare uitkomst leiden. Bij de kleine christelijke partijen denkt men hierover dikwijls anders. Men acht zich niet verantwoordelijk voor wat andere partijen in die situatie doen en stelt zijn vertrouwen op God voor de verdere gang van zaken, waaraan men geen deel wenst te hebben. Ook bij het CDA is sprake van Godsvertrouwen, het leidt echter tot een andere opstelling. Dit verschil in politieke stijl heeft mede theologische achtergronden en behoort geen onderwerp van wederzijds misprijzen te zijn.

Vertrouwen vormt een onmisbare voorwaarde om goede compromissen aan te kunnen gaan. Zou de bereidheid om tot overeenstemming met anderen te geraken niet moeten samenhangen met de doorwerking van een gezindheid, waarbij de één de ander uitnemender acht dan zichzelf? Dat betekent niet dat men daardoor eigen geloofsovertuiging moet relativeren, maar wel dat men de ander niet veroordeelt, maar respecteert. Hier zou wel eens het hart van de zaak kunnen liggen. Wie het eigen gelijk buiten discussie acht, zal dit respect moeilijk kunnen opbrengen. Dat het om geloofswaarheden gaat maakt geen verschil, want juist met het oog op meningsverschillen daarover werd deze christelijke leefregel gegeven. Nu zou men kunnen tegenwerpen dat dit geldt tussen christenen onderling, maar dat de Bijbel er juist voor waarschuwt om op zijn hoede te zijn als men omgaat met mensen die Hem niet erkennen. Zo simpel ligt het echter niet: men heeft bij onderwerpen als abortus en euthanasie ook te maken met christenen uit niet-christelijke partijen. Wordt overigens de verhouding tussen christelijke partijen in de politiek gekenmerkt door het besef dat de één de ander uitnemender acht dan zichzelf? Niet altijd halen wij deze hoge norm. Dat was niet het geval ten tijde van de zogenaamde getuigenispolitiek, het is ook niet het geval nu SGP, RPF en GPV zich opmaken om te gaan onderhandelen met CDA en VVD.

Mag nu het CDA van GPV, RPF en SGP verwachten dat zij water

in de wijn doen? Op het eerste gezicht niet. Hun standpunt inzake euthanasie en abortus hangt direct samen met het gebod „Gij zult niet doodslaan” en de eerbied voor het leven als een gave van God. Met een compromis, dat daaraan afbreuk doet, zouden zij afbreuk doen aan hun fundamentele principes.

Dat zou de grens van het compromis overschrijden. **Tenzij de discussie ertoe leidt dat men eigen argumenten opnieuw wil overwegen.** In het rapport inzake euthanasie van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA vat men het gebod „Gij zult niet doodslaan” op als een verbod om een ander willekeurig het leven te benemen, een verbod om te moorden. Defensie is geoorloofd en valt niet onder dit gebod. Dat geldt niet alleen de defensie. Ook bij abortus kunnen zich situaties voordoen waarbij van „doodslaan” in de betekenis van het gebod geen sprake is. Bijvoorbeeld als gekozen moet worden tussen het leven van de moeder of het kind. Ook de kleine christelijke partijen achten dit geen straffbare abortus. Evenzo zijn er bij euthanasie situaties waarbij de rechter beslist dat een zogenaamde strafuitsluitingsgrond moet worden toegepast, omdat de arts uit twee kwaden moest kiezen, waarvan euthanasie de minste was. Deze redenering ligt ook ten grondslag aan het compromis dat in het kabinet is geformuleerd. Ik ben van mening dat dit niet in strijd is met de eerbied voor het leven en het gebod. Deze bijbeluitleg is geen exclusieve CDA-interpretatie. Veel theologen in de Hervormde en Gereformeerde Kerken denken er zo over. Is het bij voorbaat uitgesloten dat GPV, RPF en SGP zich door deze argumentatie laten overtuigen? En ook als dat niet gebeurt, is het dan geoorloofd dat de RPF dit standpunt „moord” blijft noemen? Mij dunkt dat dat in strijd is met de bovengenoemde christelijke leefregel.

Voor mij wordt de grens van een compromis inzake euthanasie bepaald door de vraag of de bescherming die de overheid biedt tegen willekeurige levensbeneming, gehandhaafd blijft. Dat is het fundamentele principe waar het hier om gaat. Men mag geen compromissen sluiten tot elke prijs. Evenmin is het sluiten van compromissen zoiets als koehandel of chantage. Een goed compromis helpt beide partijen een stap verder.

DRS C. J. KLOP,
adjunct-directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Niet het compromis, maar getrouwheid brengt zegen

In het isolement (beginselvastheid) ligt onze kracht.
(Groen van Prinsterer)

De vraag waar in de politiek de grenzen liggen van het compromis wordt menigmaal opgeworpen, maar is toch wat merkwaardig. Het lijkt er op, dat met name christenen er in bepaalde omstandigheden behoefte aan hebben na te gaan hoe ver de principiële kaders kunnen worden opgerekt zonder als christen over de schreef te gaan. Is de Bijbel als ons levenskompas dan zo onduidelijk dat de vraag steeds opnieuw weer moet worden gesteld en kennelijk nog vele christenen bezig houdt?

Het lijkt geen twijfel, dat christenen soms in een uiterst moeilijke situatie terecht kunnen komen, waarbij het nemen van een politieke beslissing een uiterst consentieuze afweging van pro's en contra's vraagt. Het uiteindelijke resultaat zal menigmaal niet gelijk zijn aan het gewenste. Een compromis is acceptabel, tenzij ...

Zou de vraag naar de grenzen van het compromis in de politiek ook anders kunnen en moeten worden geformuleerd en wel als volgt? Mogen we als christenen in de politiek mede-verantwoordelijk zijn dat kwaad op beperkte schaal wordt toegelaten om daarmee groter kwaad te voorkomen? Beter een half ei dan een lege dop is immers een wijsheid die christenen in de politiek moet aanspreken! Daar knelt dacht ik de schoen: mogen we als christenen politieke verantwoordelijkheid nemen voor besluiten die de mens in het publieke leven de ruimte geeft de geboden van God te overtreden? De grensproblematiek doet zich immers doorgaans niet voor als er moet worden beslist over de verhoging van de huur met twee dan wel drie procent of het droogleggen van de Markerwaard dan wel het verlagen van het financieringstekort tot 5 dan wel 4 procent. Waar er wordt gezocht naar de grenzen van het compromis in het politieke handelen van een christen zijn veelal de fundamentele levensvragen aan de orde als bescherming van het leven en daarmee heel concreet de geboden die God de mensheid heeft opgelegd. Ik noem het verbod de medemens te doden (vermoorden), het verbod op de echtscheiding en het verbod de naam van God ijdel te gebruiken. Het gaat om gehoorzaamheid aan wat God heel nadrukkelijk van elk mens eist.

Christenen die hun Bijbel kennen, weten, dat de geboden van God alle mensen gelden (Prediker 12 : 13) en dat die geboden niet alleen van kracht zijn in het persoonlijke, maar ook het publieke leven. Het doen naleven van wat God als aller Souverein vraagt is 'n niet te betwisten taak van de overheid. Er is immers geen overheid dan door God aangesteld (Romeinen 13). De overheid is niet neutraal, maar dienaar van God. Zo beleden ARP en CHU dat. Dat ergoed wordt bewaard in de handen van de kleine christelijke partijen. Het adagium van de vroegere CHU „Niet de majoriteit, maar de autoriteit” zou elke christen in de politiek op het lijf moeten zijn geschreven. Een overheid, die er niet van wil weten dienaar van God te zijn, moet daar met nadruk op worden gewezen. Christenen kunnen dan ook slechts op verantwoorde wijze deel uitmaken van of verantwoordelijkheid dragen voor het handelen van de overheid als die overheid juist op fundamentele punten een beleid voert, dat niet in strijd is met wat God de overheid opdraagt. Als dat onverhoopt wel het geval is, behoeft een christen zich niet in allerlei bochten te wringen op zoek naar de grenzen van het compromis. Laten we als christenen toch voor alles weet hebben van onze bijzondere positie. We zijn vreemdelingen en bijwoners op aarde. We zijn wel in de wereld, maar niet van de wereld. We mogen niet komen tot wereldmijding, maar we moeten aan de andere kant onze beperkte verantwoordelijkheid onderkennen. Het is geen absolute eis, dat christenen zich hoe dan ook handhaven in het voorgestelde van de politiek. Christenen moeten alleen elke kans grijpen om de ordening van de openbare samenleving naar Bijbels model op te zetten. God zal dan worden geëerd en de mensheid waarachtig gediend.

Termen als „politiek is de kunst van het haalbare” en „in de politiek moet men vuile handen willen maken” klinken erg acceptabel, maar een christen kan daar als het er op aan komt niet mee uit de voeten. Het is mijn vaste overtuiging, dat het de overheid als dienaar van God niet is toegestaan kwaad op beperkte schaal te tolereren om daarmee erger te voorkomen. Kwaad in de zin van het overtreden van Gods geboden is ronduit kwaad. Het denken in termen van groot en klein kwaad hoort veeleer thuis in het gedachtengoed van Rooms-katholieken. Daar spreekt men van grote en kleine zonden. Een reformatorisch christen moet een dergelijke redenering wezensvreemd zijn. Leert de apostel Jacobus immers niet dat wie de wet ook maar op een klein onderdeel overtreedt, schuldig is aan de gehele wet?

Een christen kan ook in een geseculariseerde wereld politieke arbeid verrichten zonder zich te compromitteren. Er zijn echter momenten, waarop hij moet stellen: we kunnen niet en we mogen niet. Ook al wil een meerderheid van de bevolking dat abortus-provocatus wordt gelegaliseerd, dan kan een christen in de politiek daaraan niet toegeven. Gij zult de meerderheid in het kwade

niet volgen (Ex. 23 : 2). Dat is niet alleen een gebod voor ons persoonlijk, maar geldt ook de overheid, die als dienaar van God heeft te handelen. Negeert men die opdracht, dan kan een christen geen verantwoordelijkheid dragen. De grenzen van het compromis liggen dan ook daar waar we als christen verantwoordelijkheid moeten dragen voor het ruimte scheppen om Gods geboden in het publieke leven te overtreden. De overheid moet juist het kwaad bestrijden en beteugelen (art. 36 NGB) en er geen ruimte voor scheppen. Als het er echt op aan komt moeten we zoals Daniël blijven staan en niet buigen. Hoe moeilijk dat zal zijn. Wie meent met een lichte buiging erger te kunnen voorkomen, vergist zich. Het kwaad op beperkte schaal accepteren om erger te voorkomen, is naar mijn vaste overtuiging niet toegesaan en werkt in de praktijk ook averechts uit. De abortus-kwestie maakt dat wel duidelijk. Er werd in 1980 met medewerking van het CDA ruimte gemaakt om in noodgevallen abortus-provocatus te plegen. Het ongeboren kind te doden. Zes jaar later blijkt dat met toestemming van de wetgever vele duizenden kinderen onder soms gruwelijke omstandigheden worden omgebracht, terwijl het algemene normbesef in ons land ook onder christenen enorm afneemt.

Sprekend over de grenzen van het compromis moeten we beseffen, dat het er niet om gaat of we vuile handen willen maken, maar of we rein van hart blijven. En als een dergelijke houding als consequentie heeft dat we buiten het besluitvormingscircuit komen te staan, behoeft ons dat toch niet af te schrikken? We weten immers dat we de grenzen van ons geweten niet behoeven op te rekken om toch maar aan de macht te blijven. Ook dat is weer een typisch RK-denken, waarmee helaas door de loop der tijden ook reformatorische christenen zijn besmet. Alle macht in hemel en op aarde is gegeven aan Jezus Christus. Hij regeert en aan Hem is de toekomst. Hij komt.

Stellen we ons dan niet al te extreem op? Houdt de wijze Prediker ons al niet voor, dat we niet al te rechtvaardig en niet al te wijs moeten zijn? Zeker, maar de Prediker zegt niet, dat we in voor komende gevallen niet rechtvaardig (tegenover het ongeboren kind bij voorbeeld) en niet wijs (in het belang van de samenleving) moeten zijn.

De gehoorzaamheid aan de geboden van God moet bij een christen in de politiek voorop staan. Niet in het vinden van een gekunsteld compromis, maar in getrouwheid aan wat God van ons vraagt, ligt zegen. Met Groen van Prinsterer mogen we zeggen: in het isolement, dat is onze beginselvastheid, ligt onze kracht. Daar mag zegen van worden verwacht en daarbij heeft God geen meerderheden of grote getallen nodig. God kan eenlingen of kleine groepen gebruiken om veranderen tot stand te brengen. Een bijzonder bemoedigende gedachte die wordt neergeslagen in de eerste verzen van psalm 128 berijmd:

*„U mag men zalig heten, dien 's Heren vrees bekoort,
Die met een goed geweten, steeds wandelt naar Zijn Woord”.*

MEINDERT LEERLING

Een baken in zee

De invloed van het christendom neemt af in Nederland. De christelijke partijen komen gezamenlijk nog maar net aan een derde deel van het aantal stemmen. Is christelijke politiek dan nog wel mogelijk? Gaat het in het gunstigste geval niet van compromis naar compromis Hoe lang kan de christelijke politiek hiervoor nog verantwoordelijkheid dragen?

Ieder van ons kent de voorbeelden wel uit de praktijk. God haat de echtscheiding (Mal. 2 : 16), maar de Nederlandse wet zegt, dat echtscheiding wordt uitgesproken indien het huwelijk duurzaam ontwricht is. De Bijbel verbiedt de doodslag, maar de Nederlandse wet staat het doden van ongeboren kinderen toe. Twee voorbeelden waarbij de christelijke politiek in het verleden voor de vraag stond of zij kon meewerken aan de totstandkoming van een compromis. Nu staan we voor de volgende keuze: meewerken aan een beperkte vrijheid van euthanasie of anderen de kans geven een verdergaande legalisering te realiseren zonder steun van de christelijke politiek.

Waar ligt voor een christen de grens van het compromis in de politiek?

Sommigen zijn hier gauw mee klaar. De Bijbel vraagt te breken

schepping' worden verklaard. Ik meen dat dat uiteindelijk ook de konsekwentie is die Hindoes trekken. De mens is niet uniek ten opzichte van de hem (of haar) omgevende natuur. Meer nog, de mens moet zoveel als maar mogelijk is één worden met die hem en haar omgevende werkelijkheid.

2. Als 'god' persoonlijk en onpersoonlijk is, dan kan hij niet alleen maar in persoonlijke relatie tot ons treden, of wel soms? Je ziet hier een van de redenen waarom er in het Hindoeïsme zoveel „heilswegen” zijn. Elke weg voert in principe tot hetzelfde doel. De aanhangers van Krisjna, die geloven dat de godheid Visjnoe zich heeft geopenbaard in de gestalte van hun blauwhuidige Krisjna, menen hem te kunnen aanbidden. Hun weg, „Bhakti Marga”, geeft aanleiding te geloven in aanbidding en lofprijzing als een manier om de Absolute te vinden. Ze vinden hun inspiratie met name in de Bhagavad Gita, het jongste van de heilige Hindoe-geschriften. Anderen, die in de oudere Oepanishads hun geestelijke wortels vinden, twifelen sterk aan de mogelijkheid van **persoonlijk** contact. Voor hen moet de mens zijn ego, zijn persoonlijkheid, eerst kwijtraken voordat de

godheid kan worden ervaren. Yoga en meditatie leiden tot een verlies aan individualiteit, waardoor de grenzen tussen de als „ik” ervaren persoonlijkheid en de omringende werkelijkheid vervagen moeten. Voor Hindoes is — ik zeg dit met enige aarzeling — de menselijke persoonlijkheid zoals wij die kennen, waar wij van uitgaan, zeker niet het een en het al! Het is veelal iets om kwijt te raken.

3. In de ene 'god' zijn alle tegenstellingen overstegen. Licht en donker, dag en nacht, mannelijk en vrouwelijk, leven en dood, goed en kwaad, zouden dat geen typisch menselijke tegenstellingen zijn? Wie 'god' leert kennen zoals hij/het echt is zal merken hoezeer achter die tegenstellingen vooral de éénheid ligt. Wie dat inziet is al ver gevorderd op de weg...

4. Om het Uiteindelijke te bereiken (u ziet, ik gebruik nu een onzijdig lidwoord) moet de mens op weg gaan. Hij of zij moet **zichzelf kwijtraken**, opgaan in de godheid. Maar dat kost tijd. Wie van ons raakt zichzelf kwijt? Zelfs als we al afzien van persoonlijk bezit, carrière, roem en eer — en wie doet dat al? — hebben we het moeilijk met een zeer diepe ikerichtheid. Wie kijkt, ook na

vele lessen in nederigheid, bij het zien van een groepsfoto eerst naar de anderen, hoe die erop staan, voordat je kijkt hoe je er zelf opstaat? (Voorbeeld van mij, overigens.)

Nee, wil de mens werkelijk de barrière tussen het eigen ik en de rest van de kosmos „opblazen”, wil die mens echt in de godheid opgaan, dan is dat een opgave die voor één leven veel te zwaar is. Daar zijn vele levens, talloze levens, voor nodig. Daarbij speelt het al genoemd Karma een rol. De weg naar moksha, naar mukti, is lang en voert door vele levens. En dan zijn we gekomen bij Reïncarnatie.

In de praktijk

Een paar verbanden tussen die opvatting en de levenspraktijk moeten worden gelegd.

a. Het verbranden van mensen heeft — behalve hygiënische motieven — ook de gedachte in zich dat lichaam en ziel zo spoedig mogelijk van elkaar gescheiden moeten worden. De ziel — laat ik dat woord hier toch maar gebruiken, ondanks de misverstanden die dat kan oproepen — moet via verdere loutering een volgende belichaming zoeken.

b. De weduwenverbranding die

door de Britse koloniale heersers rond 1830 is afgeschaft, heeft vermoedelijk dit ook als gegeven. Als de man sterft, kan de weduwe die laatste reis meemaken, als men haar op de brandstapel van haar man werpt. Zo komen ze — min of meer gelijktijdig — in een volgend bestaan aan. Is dat wreed?

c. Voor mensen in de laagste kaste kun je niets doen. Ze moeten alwat in vorige levens aan noodzaak tot boete is opgeroepen zelf uitboeten. Dieren, vooral heilige dieren zoals runderen, moet je echter niet kwelen en zeker niet slachten. Zowel runderen als ook schadelijke dieren die de oogst aantasten worden met een zeker „respect” behandeld. (Misschien is op die stelling hier en daar nog wel wat af te dingen.) Ze staan niet per sé zo ver onder de mens. Vele Hindoes en Boeddhisten zullen geen vlees eten. Zelfs heb ik me laten vertellen dat er Boeddhisten zijn die, door honger gedwongen, wel eens hun dieren moesten slachten en dat pas deden na hen uitvoerig en onder tranen om vergeving hiervoor te smeken. En de mest van yaks, trek- en lastdieren uit de Himalaya, wordt door sommige puristen niet als brandstof gebruikt, om-

Een voorbeeld van een reïncarnatie

Hij was de zoon van heel erg arme, ongeletterde matvlechters. Toen hij vier jaar oud was, nam zijn vader hem en zijn jongere broertje mee naar een markt in een naburig dorp. Onderweg ontmoetten zij een man met een bundel suikerriet, die hij op de markt wilde verkopen. Hij merkte de verlangende gezichten van de beide jongetjes op en realiseerde zich, dat de vader te arm was om iets te kunnen kopen, dus gaf hij beide kinderen een stukje suikerriet. Maar terwijl de kleinste gretig het stukje in zijn mond stopte, vermaande Maoeng Toen Kyaing hem, niet eerder te eten voordat hij in de vorm van een zegen ('Soekhi hotoe' - Dat hij gelukkig moge zijn!) is de toepasselijke Pali-regel, door de monniken toegepast) zijn dankbaarheid had uitgesproken. Toen hij zijn broertje zo aansprak, leek het hem, alsof de poorten van zijn herinnering zich plotseling voor hem openden. En hij verzocht zijn vader, hem op de schouders te nemen, omdat hij tot de mensen wilde preken over de deugd van het geven... Goedgemutst zette de vader hem op de schouders, in de mening dat het slechts de gril van een kind was. Maar tot verbazing van hemzelf en alle omstanders begon het kleine jochie aan een prachtige preek over de zegeningen van het geven, zoals zelfs een religieuze leraar het hem niet zou hebben kunnen verbeteren. De mensen op straat begonnen zich om de kleine prediker te verdringen en de vader was verbijsterd over de plotselinge verandering die zich in zijn kleine jongen had voltrokken. Deze liet zich echter niet uit het veld slaan en zei, nadat hij zijn eerste preek had beëindigd: „Kom vader, laten we naar Khyaoeng gaan.”

„Wat bedoel je met Khyaoeng?”

„Het klooster daar. Kent u het niet?”

„Ik kan me niet herinneren dat je daar ooit bent geweest”, antwoordde de vader, „maar we zullen er desondanks eens een kijkje gaan nemen.” Toen zij bij het klooster aankwamen ontmoetten zij een oudere monnik, die in feite de abt van het klooster was. Maar Maoeng Toen Kyaing scheen te zeer in gedachten verzonken te zijn en staarde hem alleen maar aan, zonder de gebruikelijke beleefdheidsvormen in acht te nemen, zodat zijn vader op hem mopperde en zei: „Moet je de eerwaarde Thera geen eerbied betuigen?” Waarop de jongen de monnik begroette als een gelijke - in plaats van voor hem te buigen, zoals dat gebruikelijk was. „Weet je wie ik ben?” vroeg de abt.

„Zeker weet ik dat!” zei de jongen zonder de minste aarzeling. En toen de Thera hem verbaasd aankeek, noemde de jongen de naam van de Thera.

„Hoe ken je mijn naam? Heeft iemand je die verteld?”

„Nee”, zei de jongen. „Herinnert u zich mij niet? Ik was uw leraar, Oe Pandeissa.”

De abt was haast met stomheid geslagen, maar om hem op de proef te stellen, vroeg hij de jongen: „Als dat zo is, kun je mij ook wel vertellen hoe ik heette, voordat ik mijn intrede in de orde deed? Als je het weet, mag je het mij in het oor fluisteren.”

De jongen gehoorzaamde. Toen de Thera zijn naam hoorde, die niemand behalve degenen met wie hij oud geworden was en hem intiem kenden bekend was, wierp hij zich aan de voeten van de knaap, raakte met zijn voorhoofd de grond aan en riep met tranen in de ogen uit: „Nu weet ik het, u bent inderdaad mijn leraar!”

En samen met zijn vader en zijn jongere broertje nam hij hem mee het klooster in, waar Maoeng Toen Kyaing de kamer aanwees, die hij in de westelijke vleugel van het gebouw had bewoond, de kamer waarin hij placht te mediteren, het bepaalde beeld waarvoor hij kaarsen en wierook placht te branden en vele andere bijzonderheden die de oude Thera zich wist te herinneren. Tenslotte was het nog niet zoveel jaar geleden dat Oe Pandeissa de abt van Yoenkhyaoeng, zoals het klooster heette, was geweest.

Het veelzeggendst was echter dat Maoeng Toen Kyaing zich niet alleen de oppervlakkige bijzonderheden van zijn vorige leven wist te herinneren, maar dat hij zelfs ook zijn vroegere kennis had weten te bewaren. Toen de Thera hem enige oude Pali-teksten liet zien, bewees de jongen dat hij ze kon lezen en in staat was ze te begrijpen, ofschoon hij geen enkel onderwijs had genoten en in een huis werd grootgebracht, waarin niemand lezen of schrijven kon - laat staan het Pali beheerste. Als er al twijfel aan zijn prenatale herinnering had bestaan, dan was hier een duidelijk bewijs.

Toen de vader en de twee kinderen op het punt stonden, naar hun dorp terug te gaan, dat op dezelfde oever van de Irrawaddy was gelegen als het klooster (als ik het mij goed herinner) stelde de abt voor, dat zij één van de boten zouden nemen, die eigendom van Yoenkhyaoeng waren. Zij liepen naar de rivier en daar zij uit meerdere boten konden kiezen, vroeg de abt aan Maoeng Toen Kyaing, welke boot hij wilde gebruiken. En zonder enige aarzeling wees de jongen er een aan, die volgens hem van hemzelf was geweest...

Daarom zei de abt: „U zegt, dat dit uw boot is, maar weet u ook de naam ervan?”

Onmiddellijk noemde de jongen de naam van de boot. Na al deze bewijzen twijfelde niemand er meer aan, dat Maoeng Toen Kyaing de reïncarnatie was van Oe Pandeissa, de vroegere ambt van Yoenkhyaoeng en wilde iedereen hem horen preken.

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288
Gironummer 404945
t.n.v. Geref. Persver. Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50
per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of
f 95,— per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

dat je dan de maden die erin
huizen zou doden ...¹⁾

d. Er is een zekere gelatenheid
die zich manifesteert bij het
sterven van mensen of bij het
verbranden van hun lichaam.
Dit is immers slechts een van de
véle levens die een mens heeft.

e. Er is weinig interesse in vo-
rige incarnaties — anders dan
in het Westen. Wie ik als Indiër
in een vórig leven was is niet
zo interessant; het gaat erom
hoe ik in dit — en in de vele
vólgende levens — verder kom
op weg naar het uiteindelijke
doel, het opgaan in de godheid
en het verliezen van alwat mij
tot „mij” maakte.
Slechts bij sommige kinderen
(zoals al gezegd, op een vroeg
moment in hun leven) en bij
zeer ver gekomen zielen open-
baart zich soms spontaan ken-
nis van vorige levens. In de
praktijk overigens nagenoeg al-
tijd van het laatste leven dat je
geleid hebt.

Van dat eerste vond u vorige
keer een voorbeeld, het verhaal
van Shanti Devi. Van het twee-
de, weer een klein kind maar
tevens een incarnatie van een
belangrijke geestelijke leids-
man, vindt u deze keer een
voorbeeld: Maoeng Toen Ky-
aing.²⁾

¹⁾ Lama Anagavika Govinda. De
Weg der Witte Wolken. pag.

²⁾ Idem.

Uit breder kring

Aktieve Vakanties' - meer dan gewoon weg

De veelkleurige vakantiegeds
van 'Aktieve Vakanties' biedt
80 vakanties aan. Jongerenrei-
zen naar binnen- en buitenland.
Met leeftijdsgenoten naar een
mooie plek. Klimmen in de
Franse Alpen, surfen in Giet-
hoorn of in Zuid-Frankrijk,
kamperen op Kreta of paard-
rijden in Drente. Een vaste stek
of aktief op pad.
Nieuw is dit jaar het Alpen-
kamp per dubbeldekker. Deze
origineel Engelse dubbeldekker
wordt verbouwd tot een kom-
fortabele camper.
Maar 'Aktieve Vakanties' biedt
meer dan alleen maar op stap
gaan.

Deze vakanties bieden jonge
mensen de kans om met elkaar
in kontakt te komen, vrienden
te maken. Samen ontdekken wie
God is en wat geloven in Hem
betekent. Voor veel jonge
mensen is een Aktieve Vakantie
een bemoedigende en opbou-
wende ervaring. Een stimulans
om aktief met hun geloof aan 't
werk te gaan — ook binnen de
kerken.

In het vakantieprogramma zijn
ook de seniorenreizen opgeno-
men. Vakanties voor jongeren
van 23-30 jaar. Voor junioren
(12-15 jaar) is een aparte folder
beschikbaar. Daarin zijn 8 va-
kanties opgenomen, waaronder
het eerste junioren-buitenland-
kamp: een Wig-Wamkamp in de
Duitse Eifel.

Informatie kan aangevraagd
worden bij Youth for Christ-
Aktieve Vakanties, Postbus 73,
3970 AB Driebergen. De va-
kantiegeds ligt daar voor je
klaar.

Kerk en homoseksualiteit

Open dag voor (nieuwe) be-
langstellenden uit Christelijke
Gereformeerde en Nederlands
Gereformeerde kring op zater-
dag 14 juni 1986.

Inlichtingen (na 18.00 uur) bij
Edith Brehm, tel. 03481-1684
of Egbert Boertien, tel. 010-
4110955.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerken te Breda en Rijsbergen

De Christelijke gemeenten van
Breda en Rijsbergen hopen op
vrijdag 30 mei 1986 afscheid te
nemen van hun voorganger ds
W. van der Veer wegens zijn
vertrek naar de zusterkerk van
Maassluis.

Belangstellenden zijn van harte
welkom in de kerkzaal, Gom-
merstraat 87 te Rijsbergen.
Aanvang 20.00 uur.

Onderscheidingen

Ter gelegenheid van Koningin-
nedag 1986 werden weer diver-
se onderscheidingen uitgereikt.
Zo werd ds H. J. van der Kwast
uit Heerde benoemd tot ridder
in de orde van Oranje-Nassau.
H. van Tuijl, ouderling in de
Ned. Geref. Kerk van Gameren-
Haften, kreeg een gouden me-
daille behorend bij de orde van
Oranje-Nassau.

Beide broeders worden van har-
te gefeliciteerd met dit eerbe-
wijs.

Dr J. S. Hielema

De sectie buitenland van de
Commissie voor contact en sa-
menspreking met andere ker-
ken bericht het volgende:
Vanaf 19 mei zal D.V. geduren-
de vier à vijf weken in Neder-
land verblijven dr J. S. Hiele-
ma, predikant in de Christian
Reformed Church in Noord-
Amerika, waarmee onze ker-
ken goede betrekkingen onder-
houden. Dr Hielema verblijft in
Nederland om hier informatie
te geven over het werk van het
Reformed Training Center op
Cyprus waarvan hij academisch
directeur is en dat theologisch
onderwijs wil geven aan predi-
kanten, ouderlingen, diakenen
en gemeentelieden in het Mid-
den-Oosten. Dr Hielema is graag
bereid tijdens zijn verblijf in
Nederland in onze kerken voor
te gaan. Afspraken voor preek-
beurten kunnen gemaakt wor-
den via het adres: Prof. van
Vlotenweg 10, Bloemendaal.
Tel. (p.a. mevr. E. Licht) 02325-
4808. Ds Hielema is daar vanaf
19 mei bereikbaar.

Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk

Het sekretariaat van de stich-
ting is: Anja Krol, Damsigtstr.
73, 2272 XP Voorburg. Tel. 070-
863291.

Blij en dankbaar berichten wij U dat
de HEERE ons een dochtertje en zusje
heeft toevertrouwd.

Wij noemen haar

JOHANNA KLAZINA
(Johanneke)

Dolf en Riekje Tamminga-
Kooistra

Jan-Willem
Catharina
Pieter
Elizabeth

30 april 1986
Rijksweg 167 - 9792 PD Ten Post

Sta stil en
let op Gods wonderen
(Job 37 : 14b)

In zijn liefde en trouw geeft de
HERE ons:

ANDREAS

(Joh. 1 : 41-43a.
Hij leidde hem tot Jezus)

Tjeerd en Marga Baron-Luiten
Jonathan

7 mei 1986
Eekschillersdreef 510
7328 LH Apeldoorn

Te huur:

**ONS APARTEMENT
TE VEYSONNAZ
in het zonnige Wallis.**

Van alle gemakken voorzien.
Fraai uitzicht, groot balkon.
Mooi en gemakkelijk wandel-
gebied.
Nog vrij van 21 juni-5 juli en
vanaf 26 juli.

Tel. 05490-16764.

stichting
evangelische
hogeschool

In augustus 1986 zal een

MO-opleiding ECONOMIE

beginnen, die geheel als partimestudie gevolgd kan
worden. De opleiding wordt gegeven op maandag-
en woensdagavond maar kan, als daar voldoende
belangstelling voor bestaat, ook **geheel op zaterdag**
gevolgd worden.

Meer informatie kan aangevraagd worden bij de
Evangelische Hogeschool te Amersfoort.
Tel. 033-621731 - postbus 957 - 3800 AZ Amersfoort